

Poznatky z plnění povinností stavebníků (investorů) 1.část

Když 1.1.2007 začal platit zákon č. 309/2006 Sb., který ve své třetí části stanovil další povinnosti zadavatelům (investorům, objednatelům) staveb, jednalo se o výraznou novinku v našem právním řádu. Obsahem tohoto článku jsou poznatky z několikaletého fungování zákona.

Povinnosti zadavatelů staveb určuje ustanovení paragrafů 14 a 15 zákona č. 309/2006 Sb. Pokud si tyto úkoly dáme do časové návaznosti, tak první povinností zadavatelů je učinit rozhodnutí o tom, jak bude stavba zařazena z hlediska svých parametrů. Zákon v budoucím čase uvádí: „Budou-li na staveništi působit zaměstnanci více než jednoho zhotovitele ...“. Tímto je zadavatelům naznačeno, že v okamžiku, kdy se rozhodnou realizovat nějakou stavbu, měli by udělat rozvahu. Obsahem rozvahy jsou tři základní otázky.

První otázkou je, zda je reálné, aby zamýšlenou akci realizoval pouze jeden zhotovitel (nepředpokládá se tedy účast subdodavatelů). Pokud k takovému názoru dospěje, mělo by se to následně objevit i v zadávací dokumentaci pro výběr zhotovitele. Druhou otázkou je, zda musí být stavební povolení nebo ohlášení stavby dle požadavků stavebního zákona. Zde není problémů. A třetí, většinou nejdůležitější a nejtěžší otázkou v rozhodovacím procesu, je předpokládaná doba realizace v přepočtu na fyzické osoby: „celková předpokládaná doba trvání prací a činností je delší než 30 pracovních dnů, ve kterých budou vykonávány práce a činnosti a bude na nich pracovat současně více než 20 fyzických osob po dobu delší než 1 pracovní den, nebo celkový plánovaný objem prací a činností během realizace díla přesáhne 500 pracovních dnů v přepočtu na jednu fyzickou osobu“. Jak má toto naplnit zadavatel, který není odborníkem ve stavebnictví? Měl by požádat o konzultaci projektanta případně nějakého zástupce stavební organizace apod. Doporučuje se, aby ze strany zadavatelů o rozhodovacím procesu byl pořízen písemný doklad. Ten bude důležitý v případech, kdy kontrolní orgán na stavbě v době realizace zjistí, např. ze zápisů ve stavebním deníku, že již došlo k překročení hranice 500 „osobodní“ a zadavatel si přesto neplní zákonné povinnosti. K tomu může dojít nepředvídanými vícepracemi, rozšířením zadání, změnou stavby před dokončením apod. V jednom městě jsem se setkal s takovýmto rozhodovacím dokladem:

Oprava chodníku s výměnou veřejného osvětlení v ulici...

Doba trvání	Počet pracovníků	Prováděné práce	celkem
25 dní	5 zedníků a přidavačů	Osazení obrubníků, zámkové dlažby, stožárů VO	125
3 dny	Strojníci JCB, nákl.auto, UNC	Provedení zemních prací, odvoz a dovoz materiálů	9
5	4 elektrikáři	Montáž veřejného osvětlení	20
30 dní	2 vedoucí	Řízení prací	60
			Σ 214

Pokud dojde ke splnění současně všech 3 otázek, měl by zadavatel přistoupit k naplnění své povinnosti, a to „určit potřebný počet koordinátorů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi (dále jen "koordinátor") s přihlédnutím k rozsahu a složitosti díla a jeho náročnosti na koordinaci ve fázi přípravy a ve fázi jeho realizace“.

Určení koordinátora ve fázi přípravy

V současné době se to jeví jako jeden z největších problémů. Ve více než 50 % zaslaných oznámení o zahájení stavby tito koordinátoři nejsou určeni. Je to dáno zejména neinformovaností zadavatelů a též projektantů, kteří by měli při uzavírání smlouvy na zhotovení projektu sami zadavatele na jeho povinnost upozornit. Koordinátor ve fázi přípravy se určuje většinou uzavřením smlouvy mezi osobou splňující podmínky § 10 zákona a zadavatelem stavby. Zde je třeba důrazně upozornit na to, že zadavatel často tento úkon přenechá projektantovi (bez kvalitně zpracovaného zmocnění), čímž však nedojde k naplnění zákonného požadavku a osoba určená projektantem není koordinátorem! Přenášení povinností ze zadavatele na projektanta (a dále i na zhotovitele) je velmi problematické s ohledem na to, že zadavatel musí řešit další povinnosti, které nemůže právně pověřená osoba zajistit. Určení koordinátora by nemělo být řešeno mandátní smlouvou, protože se zadavatel nevzdává žádných svých práv ve prospěch koordinátora. Koordinátor pro zadavatele vykonává úkoly stanovené zákonem č. 309/2006 Sb. v § 18 odst. 1 a v NV č. 591/2006 Sb. § 7. Tato ustanovení (doplňená o bod, že koordinátor zpracuje plán BOZP) jsou dostatečným vymezením předmětu smlouvy.

Zajištění zpracování plánu BOZP na staveništi

Podle požadavku zákona musí zadavatel stavby před zahájením prací zajistit zpracování plánu BOZP na staveništi. Co se rozumí požadavkem na to, aby plán byl před zahájením prací? Proč to není lépe specifikováno? Je to dáno určením, kdy se musí plán zpracovávat. Je to ve dvou resp. třech specifických případech.

V prvním případě se jedná o práce a činnosti uvedené v příloze č. 5 k NV č. 591/2006 Sb., tzn. např. práce ve výšce nad 10 m, práce spojené s nebezpečím zasypání u výkopů hlubších 5 m, práce nad vodou, práce a činnosti prováděné v ochranných pásmech inženýrských sítí a práce spojené se zabudováním těžkých betonových, železných atd. dílů do stavby. V tomto případě má zadavatel dvě možnosti, jak plán BOZP zajistí. Buď je zkušený nebo má odborné zaměstnance a zpracuje si plán sám (např. bude požadovat vymalovat vlastní rozvodnu VN - plán bude řešit zajištění malíře před úrazem proudem, obsahově se bude jednat o tzv. B příkaz). Pokud se bude jednat o práce a činnosti, kde není odborníkem, objedná si zpracování plánu (a předložení kopie) ve smlouvě o dílo s vybraným zhotovitelem. Například při objednání opravy střešní krytiny ve výšce nad 10 m. Může být otázkou, proč by zadavatel měl mít kopii plánu a co s ní bude dělat. U uvedeného případu by například zadavatele mělo zajímat, jak bude řešena doprava pracovníků a materiálů na střechu a jak bude zajištěn prostor pod prací ve výšce, což může mít zásadní dopad na jeho činnosti (zhotovitel může např. plánovat zajištění vyloučením provozu).

Ve druhém a třetím případě se zpracovává plán BOZP z důvodu toho, že práce na staveništi při realizaci díla překročí výše uvedený rozsah (500 "osobodní", více jak 30 pracovních dní a současně dva a více dnů zde bude pracovat více než 20 osob). Dva případy jsou podle toho, zda nastane zadavateli povinnost určit či neurčit koordinátora. Pokud se koordinátor neurčuje (např. z důvodu, že práce jsou prováděny svépomocí nebo jedním zhotovitelem), tak nejčastěji bude asi zpracovatelem plánu BOZP projektant,

kterému to mimo jiné ukládá prováděcí předpis stavebního zákona - vyhl. č. 499/2006 Sb. Pro zadavatele stavby je nepříjemné, že zodpovídá za obsah plánu a současně musí zajistit, aby plán byl v průběhu realizace upravován podle podmínek stavby. Pokud se bude jednat o zadavatele bez zkušeností s bezpečností práce na staveništi, musí si tyto povinnosti ošetřit ve smlouvách s projektantem a zhotovitelem.

Pokud se koordinátor ve fázi přípravy určuje, tak s ohledem na ustanovení NV č. 591/2006 Sb. § 7 písm. c) tento koordinátor zodpovídá za obsah plánu BOZP. Zpracovatelem opět může být projektant, ale lepší je, aby zpracování plánu BOZP si pro projektanta objednal zadavatel stavby u jím jmenovaného koordinátora ve fázi přípravy. Naplnění požadavku před zahájením prací zajistit zpracování plánu BOZP na staveništi je v tomto druhém a třetím případě dáno dokončením projektové dokumentace pro stavební povolení.

Pokračování v 2.části

Praha, 2011. ZDROJ: BOZinfo.cz,

www.koordinatori-bozp.cz